

Là người Việt Nam, hẳn trong tiềm thức ai vẫn nhớ, trong truyện “Sơn Tinh - Thủy Tinh” lễ vật thách cưới của Vua Hùng đưa ra là “Voi 9 ngà, Gà 9 cựa, Ngựa 9 móng mao”. Tuy nhiên, theo dòng lịch sử “Voi 9 ngà”, “Ngựa 9 móng mao” chỉ là những loài vật trong truyền thuyết, duy có “Gà 9 cựa” là có thật và tồn tại đến ngày nay. “Gà 9 cựa” có nguồn gốc ở vùng Bắc Bộ, xã Xuân Sơn, huyện Tân Sơn, tỉnh Phú Thọ - Quê hương đất tổ Hùng Vương.

Ngày xưa, “Gà 9 cựa” chuyên dùng để tiễn Vua, Chúa, ... Nay do biến đổi khí hậu và môi trường, giống “Gà 9 cựa” cũng phần nào mai một, những con gà có 8, 9 cựa quý là rất hiếm, những con có 6 - 7 cựa là nhiều. Do vậy, nhân dân nơi đây còn gọi giống “Gà 9 cựa” là “Gà nhiều cựa”.

“Gà 9 cựa”, từ khi nở từ trứng ra đã có thể nhận thấy rõ ở khu vực chân mẹ ở bên chân có 3 cựa, và sau gà trưởng thành để cựa bị mất có một số con mẹ thêm một ở bên chân 1 cựa hoặc có chân mẹ mất 2 cựa. “Gà 9 cựa” thân hình mảnh dẻ, bình thường hay chụm lên để ăn, những rặng đào giun, bột dẻ, thậm chí thỏ nhai mồi nhai để nhai cơm ngô, nhai gạo cưa chẻ nuôi. Đẻ từ 4 - 5 tháng tuổi, gà trưởng thành chẻ nhai 8 - 9 tháng, bột dẻ u trứng, trứng gáy. Gà mái đẻ chẻ nhai 7 - 8 tháng thì đã đòi nhai và có thể đẻ được.

“Gà 9 cựa” một sáng quắc, không hoảng ngay cả khi bị giết chết. Mào đỏ tươi như máu, đuôi cong vút tủa cựa vung và rất mảnh. Riêng cặp chân thì to, chắc và mẹ đẻ 3 cựa mẹ ở bên. Mẹ cựa dài, ngón khác nhau, mẹ đẻ theo hàng. Để cựa bị mất, cựa trên cùng hoàn toàn chẻ là sừng, cong vút như lưỡi câu liềm hay nanh lợn rừng. “Gà 9 cựa” rất khỏe, để cựa bị mất là đôi chân cựa chúng rất linh hoạt, mẹ đẻ bột mồi con “Gà 9 cựa” cũng không phải chuyển động, nếu như không nhai trong chuồng mà mẹ đẻ bột chỉ có cách quăng lưỡi hoặc dùng ngón mẹ đẻ.

Hiện nay, do kinh tế phát triển, nhiều nơi cũng đã sưu tầm nuôi giống “Gà 9 cựa” này, những số vốn giá trị những phẩm thì chỉ có “Gà 9 cựa” ở vùng Bắc Bộ mới là họ hàng, thật gà dai,

vua ngút vua thm. Đc bi t v ý nghĩa tâm linh, có l ch gi ng “Gà 9 c a” b n C i thì T tiên m i c m nh n đ c s linh thiêng, cũng nh h ng v ng t ngào c a nó. Vì v y, trong các d p l t t, ngày m ng th , báo hi u ông bà cha m , làm quà bi u, ... “Gà 9 c a” b n C i luôn là v t ph m đ y trang tr ng.

Đ đáp ng v i nhu c u đó, hi n nay chúng tôi đ i lý chuyên cung c p gi ng “Gà 9 c a” b n C i cho bà con nông dân khu v c Tây nguyên và các t nh phía Nam.

Gà 9 CỜ A đã đ c chúng tôi đ a v chn nuôi và phát tri n t i Đ k L k, qua quá trình theo dõi Nh ng chú gà đ c s n này t ra thích nghi r t t v i khí h u c a các t nh Tây Nguyên. Tuy nhiên, chúng tôi xin khuy n cáo bà con nên mua gi ng đã đ c chn nuôi và phát tri n t i Đ k L k ch không nên mua gà gi ng t các vùng khi h u khác nhau r t d b b nh, ch t gây thi t h i cho bà con. Bà con nông dân t i khu v c Tây nguyên và các t nh lân c n có nhu c u mua gi ng GÀ 9 c a đ c s n xin liên h v i chúng tôi theo đ a ch sau đ đ c cung c p gi ng ch t l ng cao.

1. LỘ I GÀ 6 CỜ A

2. LỘ I GÀ 7 CỜ A

3. LỘ I GÀ 8 CỜ A

4. LỘ I GÀ 9 CỜ A

- Lo i gà này c c k quý hi m, hi n t i Vi t nam ch có vài con nên giá có th lên đ n 100 tri u đ ng/con.

Nuôi gà 9 cà a: Đón giết nh... nuôi gà ri

Gà nhieu cà a nuôi chẵn th nh gà ta. Chúng rớt ch u khó đi ki m ăn su t t sáng s m t i t i m t. Đi u ki n nuôi nó đ n gi n h t nh nuôi gà ri.

S p vào t t, dân đô th dò h i kh p n i đ tìm mua gà 9 cà a. B i t tin đ đầu có gà 9 cà a là h lao t i ngay. Dân mình v n tin vào l i thách đ c a Vua Hùng thu x a v i S n Tinh và Th y Tinh: Ai đem đ c l v t là “voi 9 ngà, gà 9 cà a và ng a 9 h ng mao” đ n tr c thì vua s g công chúa. Thiên h tìm đầu ra nh ng l v t oái oăm y...

Th nh ng, không bi t t thu nào, ngay t i vùng đ t t Phú Th đã xu t hi n nh ng chú gà 9 cà a. Nó có r i rác nh ng thôn b n xa xôi vùng đ i núi. T i nay, khu v c V n qu c gia Xuân S n (huy n Thanh S n, t nh Phú Th), trong gia đình m t s bà con ng i Dao, chúng ta v n th y h có gà nhieu cà a. Nh ng chú gà này có th có t i 4-5 ho c 6-7 cà a. Cũng có con có t i 8-9 cà a. Tuy nhiên, các th h ti p theo nó l i có s cà a không đ ng đ u.

Không riêng gì Phú Th mà hi n nay, nhieu n i cũng cho bi t là đã có đ c gi ng gà 9 cà a. H cũng ch còn v i s l ng r t ít. Có l , càng ít, càng quý ch ng? Vì v y, con gà 9 cà a có khi b nâng giá lên t i c ch c tri u đ ng!

N m b t đ c nguy n v ng này c a nhân dân, Công ty TNHH m t thành viên Gà gi ng DABACO thu c T p đoàn DABACO Vi t Nam đóng thành ph B c Ninh đã đi sâu vào nghiên c u, ch n t o và nhân nhanh đ c gi ng gà nhieu cà a, trong đó có nh ng con có t i 9 cà a. H đ a tôi đ n thăm.

Gà nhieu cà a nuôi chẵn th nh gà ta. Chúng rớt ch u khó đi ki m ăn su t t sáng s m t i t i m t. Đi u ki n nuôi nó đ n gi n h t nh nuôi gà ri. N u nuôi bình th ng, sau 5-6 tháng, con tr ng có th n ng 7-8 l ng và con mái đ c 6-7 l ng. Lúc này gà tr ng đ i màu cho s c s h n

và bắt đầu bị tấy. Còn con mái cũng tỏ vẻ không chuyên nghiệp và thích cõp kẻ với gà trống hơn.

Anh em cho biết, với gà nhieu cá, khả năng bay cá chúng khỏe hơn gà thông thường. Tính hoang dã có lẽ vẫn còn nên nó lẹ rọt nhanh khi gặp kẻ thù. Gà nhieu cá hung dữ hơn các loại gà khác. Khi gặp nhieu chú gà “ngoài tể c h”, nó sẵn sàng lao vào ác chiến. Càng nhieu cá, đá càng khỏe, trăn mẫm c tể i b i! Phấn thông bao giờ cũng thu c v gà nhieu cá.

Có lẽ tể hào với nòi giò nên gà nhieu cá ít giao du với các loài gà khác. Nó chỉ đ p nhieu con mái trong dòng tể c. Khả năng c n huyết có thể làm cho s l nhieu cá chúng gi m d n. Vì vậy, anh em trong công ty đã phân p theo các dòng để tránh hi n t nhieu cá c n huyết. Họ đã t o ra nhieu đàn gà nhieu cá khỏe mẽ nh, l n nhanh, m u mẽ h p d n. Để nh l i thu x a, công ty đã đặt tên cho giò gà này là “S n Tinh”. Tôi hy v ng, gà S n Tinh s s m có m t trong đàn gà cá bà con ta.

Chuyên gia Nguyễn Lâm Hùng(Dân Việt)

Huyền thoại "gà chín cựa" và chuyện đời gia xui con gà 100 triệu

Vợ đời gia này đã mua chú gà 9 cựa vào dịp giao thừa năm ngoái. Anh đặt lên bàn thờ tổ tiên mời các cô thờ trổ c, rồi mời đánh chén. Xui gà 9 cựa rồi, thì coi như đã thành... vua! Trên đường du ngoạn lên Vườn Quê gia Xuân Sơn (Tân Sơn, Phú Thọ) ăn lễ vật cựa Sơn Tinh, bao cảm xúc cựa chuyện vào rừng từ 10 năm trước của vợ, với những kẻ niếm vợ rừng rú khó có thể quên.

Mặc dù phát hiện ra giống gà nhieu cựa (thời thì cựa gọi là gà 9 cựa) từ 10 năm trước, nhưng quê hương, Xuân Sơn có nhieu thú vật quá, nên khi đó tôi chỉ nghĩ có liên hệ với ông Vua Hùng từ 18 cách đây hàng ngàn năm. Ngày tôi khám phá hang động, núi non, đêm theo trai bôn đi ngẫm thăm nhà các sơn nhân.

Rồi câu chuyện về món "gà quái thai" giữa đêm tối bắt đầu Xuân Sơn cũng rơi vào quên lãng. Cho đến một ngày, cách nay chỉ 5 năm, anh bạn đồng nghiệp Đình Vũ cựa tôi Báo Phú Thọ vào bản C, cũng được ông Lâm đãi món thịt gà, cũng được ông trân trọng gắp cho đôi chân có cựa chùm cựa.

Thì là, thì gà 9 cựa của Vua Hùng đã nổi tiếng lắm rồi. Các nhà báo thi nhau kéo lên tìm nhieu. Gà 9 cựa sôi sục trên mặt báo. Đã có không biết bao nhiêu bao nhiêu nhà nghiên cứu lên Xuân Sơn, không biết bao nhiêu cuộc hội thảo để tìm nhieu, nghiên cứu và loch sự giống gà, đánh giá thực trạng và tìm biện pháp bảo tồn. Cuộc cùng thì mọi chuyện cũng rơi sịch vào quên lãng. Tóm lại, nhieu đời gia Viết Trĩ đã thực hiện giấc mơ làm giàu bằng gà 9 cựa. Nhieu anh đã đầu tư trang trại hàng triệu đồng rồi mua nà s gà trong bản C đem về thả, rồi cựa ao cựa rừng, trăm con gà kia s đẻ ra ngàn con, ngàn con s đẻ ra vạn con... Cứ theo cựa nhân mà tính, giống gà 9 cựa y s đem về cho chủ gia trang cựa núi vàng.

Một cựa cựa các ông chủ gia trang chỉ nghĩ phôi viển vông. Con gà 9 cựa kia cũng chỉ ăn ngô, ăn

thóc như giò ng gà khác thôi mà, trong khi giá trị của nó thì rất lớn.

Nhờ ng rúi, tất cả các đơn nuôi gà 9 cà đã ưu đãi bán, bởi vì giò ng gà này hầu như ra khỏi rừng Xuân Sơn là héo hơn đơn và... chết. Đơn này thật là lòng, nhờ ng nó cũng là lý do vì sao không đầu khác, chỉ núi rừng Xuân Sơn, chỉ cái bán Cà i heo hút giò a đất ngàn, giò a nhờ ng dãy núi đi khắp vùng kia mới có loại gà kỳ diệu.

Ngày giáp tất đơn ng lịch, các cơ quan đơn c ngh m y ngày, nhờ ng đơn ng vào Văn phòng Quốc gia Xuân Sơn thì không có bóng xe chạy qua lại. Trung tâm xã vùng hoe. Khung cảnh yên bình của Xuân Sơn đúng là thiên tiên.

Đơn ng vào bán Cà i giò ô tô đã chạy bon bon, xuyên qua nhờ ng tán rừng với nhờ ng thân cây m y ng i ô m. Thung lũng Cà i hiện ra nhờ trong cảnh tích. Bán ng Cà i Dao thanh bình hiện bên con suối Cà i nơi c chạy ào ào.

Ông Lý Phúc Lâm giò không làm đơn ng bán Cà i nữa. Ông đã già, nên giao lại công việc cho ng i khác. Ông chỉ chuyên tâm vào việc nuôi nhờ ng, chăm sóc, nhân giò ng loài gà 9 cà a.

Ông Lâm nhờ ng mới về phía ng núi chìm trong mây mù sau nhà, tru “m” tất tiêng “túc túc...túc túc...”. Mới lát sau, vài tên gà te tua chạy về. Ông vãi ngô ra sân, chúng giáng cái m côm cốp xuống n g ch nh t ngô. Tôi ngó mãi cũng không thấy chú gà 9 cà a nào, chỉ có 6 cà a. Giò ng gà này bán Cà i, dù chân chúng có 6 cà a, 8 cà a thì cũng ưu đãi c giò b nhờ cái tên chung là gà 9 cà a.

Sáng nào cũng vậy, ông Lâm ưu m chu ng cho bán gà vào rừng để kiếm ăn. C đơn nhờ p nhờ ng thì là chúng thì mò về chu ng. Đêm rừng rất mờ m, hùm beo mò về, cáo ch n đi kiếm ăn, nên bán gà chỉ đi giò ng trong rừng. Trĩ ch a thì, có giò thì nào chúng cũng không về. May ra có vài tên ng i vào rừng kiếm ăn, về về n g n nhà thì mò về theo tiếng giò mà thôi.

Nhà ông Lâm có tất 300 tên gà nh u cà a. Giá giò ng gà này thì vô cùng. Gà 6 cà a giá 300 đơn 500 ngàn đơn m t kg, gà 8 cà a thì khá hiếm, nên giá phải từ 2-3 triệu đơn ng/kg. Nhờ vậy, mới chú gà 8 cà a, cũng có giá 5-10 triệu đơn ng tùy cân nhờ ng.

Gà có giò 9 cà a thì hiếm lắm, hiếm nhờ loài báo g m s p tuy tất ch ng trong rừng Xuân Sơn. Nhờ ng chú gà mang đơn 9 cà a phải đơn c ghi vào sách đơn ch nhờ ?

Tại xa đơn nay, s gà có đơn 9 cà a chỉ đơn đơn c trên đơn ngón tay và nhà nào s h u gà 9 cà a, thì chỉ khác nào có đơn c con gà nhờ ng vàng ròng. Với con gà đơn 9 cà a, gia chỉ có thể phát giá tho i mái, đi gia nào có thú s u t m cà a , s s n sàng mua với b t k giá nào.

Theo ông Lâm, ng i d i xuôi lên đây săn tìm gà 9 cà a ráo riết lắm. H đơn tất chỉ c tri u c t đơn tìm đơn c m t con gà đơn 9 cà a. Ông b o, có , đơn c trăm triệu đơn ng cho m t con gà ng i ta cũng s n sàng mua. Thế thì, đã có đi gia cây c nh siêu giàu à Viết Trì mà tôi thân quen đã chi 100 triệu đơn ng đơn có đơn c m t chú gà 9 cà a tay m t con buôn.

Với đi gia này đã m chú gà 9 cà a vào đơn p giao th a năm ngoái. Anh đơn t lên ban thì t tiên m i các c th tr c, r i m i đánh chén. X i gà 9 cà a r i, thì coi nh đã thành... vua! Hiện anh v n giò đôi chân gà với m t chân 5 cà a, m t chân 4 cà a trên bàn thì làm k ni m và khách đơn ch i không quên đem ra khoe. Đôi chân gà đơn c năm nay v n sáng nhờ ng nhờ m i lu c, rất k l.

Với đơn ng bào bán Cà i, s ti n 100 triệu đơn ng cho m t con gà qu là nhờ ng khi p, nhờ ng với các đi gia, dù t n m t trăm triệu hay m t t đơn ng, mà đơn c chìm trong c m giác làm vua, thì cũng không đáng gì. Phú quý sinh l nghĩa là vì thế.

Đang miên man với nhờ ng câu chuyện giá trị trị i cà a gà chín cà a, tôi chỉ nhìn lại c ng i cà a về ch nhờ “vua” gà 9 cà a Lý Phúc Lâm. Rõ ràng ông Lâm s h u không nhờ ng nh u giò ng gà này nh t bán Cà i, mà có l còn nh t Viết Nam. Thế nhờ ng, về ch nhờ ông v n s ng trong ngôi nhà tu nh toàng, ch nhờ th y có thể giò giá trị. Chuyện thì khó hi u!

Nhà nghiên cứu văn hóa Nguyễn Hữu Nhân (Chủ tịch Hội Văn học nghệ thuật Phú Thọ): Thanh Sơn (Phú Thọ) từng là vùng đất bán bò của các Vua Hùng. Gà 9 cà a ở Xuân Sơn có phải là giống gà trong truyền thuyết Sơn Tinh – Thủy Tinh hay không thì không ai dám chắc, nhưng vì c phát hiện số tiền từ cà a loài gà này, ở vùng đất bán bò của Vua Hùng, thì vô cùng thú vị. Theo VTC

Gà chín cà a mới nở được c đũa gia Hà thành sẵn lòng ráo riết

Gà chín cà a vẫn được mệnh danh là “chúa gà”. Nhưng ngày nay, gà chín cà a vô cùng hiếm bởi nhu cầu người sẵn lòng đưa lên bàn nhậu với quan niệm quái gỡ rợ, thớt gà chín cà a có khả năng tăng cường “bản lĩnh đàn ông”.

Ngày xưa vùng đất phát tích giống gà quý là bản Cờ cà a người Dao (Xuân Sơn, Phú Thọ) ngày nay (khi xưa, nơi đây chính là vùng đất thuộc bản bò của Vua Hùng) cũng khó mà tìm được gà chín cà a. Chủ yếu gà ở Xuân Sơn bây giờ chỉ được 6, 7 hoặc 8 cà a là đã vô cùng quý hiếm.

Nhưng chú gà con mới sinh ra cũng chủ yếu chỉ có 6,7 cà a.

Không ít đũa gia Hà thành đã phát giá lên tới hàng chục triệu năm nay mà vẫn chưa có được con gà 9 chín cà a hoàn chỉnh.

Gà chín cà a vẫn được mệnh danh là “chúa gà”. Nhưng ngày nay, gà chín cà a vô cùng hiếm bởi nhu cầu người sẵn lòng đưa lên bàn nhậu với quan niệm quái gỡ rợ, thớt gà chín cà a có khả năng tăng cường “bản lĩnh đàn ông”.

Theo GDVN

Săn lùng loài "chúa gà" chín cạ ở rừng Xuân Sơn

Bao nhiêu năm nay, người dân sống ở Xuân Sơn (Tân Sơn - Phú Thọ) vẫn sống bình thường suy nghĩ rất đơn giản về loài gà chín cạ duy nhất ở Việt Nam. Họ cho rằng, loài gà đó cũng chỉ như bao loài gà khác, chúng có gì đặc biệt. Và rồi, khi những đời gia giàu có săn lùng ráo riết loài gà này, người dân nơi đây đã không tiếc công và tốn tiền đi tìm cách tàn bọ loài gà quý này.

Thời gian trôi qua, loài gà chín cạ quý hiếm và ly kỳ như trong truyền thuyết ở rừng Xuân Sơn cũng mất dần, mất mòn bởi sự gây hại của người dân bản xứ. Cho đến bây giờ, tiếng gáy oai hùng của loài gà này đã tắt hẳn ở vùng núi hoang sơ huyền bí này.

Truyền thuyết gà chín cạ

Người Dao sống ở rừng Xuân Sơn vô cùng coi trọng ngày lập tịch (lễ công nhận sự trưởng thành của người con trai). Khi đến ngày này, dù gia đình có nghèo khó khăn cùng đâu thì cũng phải chuần bỏ 20 con gà chín cạ để hành lễ. Trong suy nghĩ của người Dao, những con gà chín cạ được dâng cho sức mạnh và sự linh thiêng.

Trong đời sống của người Dao bản địa gà nhieu cạ khi rảy gạo rất chặt với đời sống tâm linh. Không phải con gà nào cũng 9 cạ, có thể 7 hay 8, nhưng những con gà nhieu cạ luôn mang một giá trị tâm linh rất lớn. Nếu như gia đình nào có được con gà có 9 chín cạ trong nhà, được nghĩa với việc sẽ có được một mẻ lúa và khá cao trong công việc, và con gà đó sẽ được gọi là "chúa".

Trong quan niệm của người Dao, loài gà chín cạ được tôn sùng một cách tuyệt đối. Họ coi những con gà chín cạ là con của thần rừng, thần núi. Trong tâm khảm của người Dao, họ luôn mang một hình ảnh rất đẹp về loài gà "thần" bay ra từ núi rừng để sống với con người. Họ ví đuôi của con gà dài, cong vút hùng vĩ và tràn trề sức mạnh như dòng thác Khe. Những con

gà khi đã đến chín cả đều là loài gà trống sống lâu năm, mào đỏ và dài như hoa chuối trong rừng vào dịp tháng 6. Sáng sớm, gà chúa nháy lên ngẩng đầu cao đón nắng mà cất tiếng. Tiếng gáy vang xa, kêu hùng, đực tồn và ngỗng ngh.

Vì những chú gà trống, có nhiều cả, ngỗng Dao thường ví những ngỗng đàn ông tràn đầy sức mạnh chiến đấu. Những con gà này thường rất hiểu chỉn, nếu gặp gà lạ đi qua, chúng lập tức lao vào đánh cho tị b. Những lúc đánh nhau, những chú gà nhiều cả nhìn rất hung tợn, lông, mào đều dựng ng, nhiều còn gà khác chỉ nhìn vào phong thái đó đã quay đầu chạy thối lui.

Những ngỗng đầu tiên vào sống ở rừng Xuân Sơn mãi không ghi hình ảnh cả loài gà đực biết. Chúng chỉ bé như gà ri, lông đuôi dài và sắc sảo như loài công phượng. Những đực biết nhất là đôi chân cả chúng, to và rất nhiều cả. Ngỗng Dao gọi chúng là gà chúa còn những ngỗng cái thì xuôi lên thì thường coi chúng như một loài gia cầm quý giá, hiếm có.

Những khi rừng Xuân Sơn đực biết đến nhiều hơn, ngỗng cái xuôi cũng lên sống ngày một đông đúc thì loài gà quý hiếm, nhiều cả cũng bắt đầu tàn theo thời gian. Chúng trở thành một món đặc sản cả vùng rừng núi cuối dãy Hoàng Liên Sơn. Chúng chết dần, chết mòn trên những bàn nhu.

Loài gà vốn là hiếm thân cả sắc mạnh theo quan niệm cả ngỗng Dao để bảo vệ cho trở thành một món nhu khoái khẩu. Chúng trở thành một phần không thể thiếu trong những bàn tiệc ở khu vực này. Giá cả loài gà chúa, nhiều cả cũng vì đó được tăng lên một cách ghê gớm.

Nhiều tiếng, ngỗng dân nơi đây chong thêm tiếng thối ng loài gà quý, mang nhiều giá trị tinh thần, họ tuy rất ghét chúng một cách tàn nhẫn. Cũng bởi vì đó, bấy giờ khi tìm lên khu vực rừng Xuân Sơn, để tìm gặp loài chúa gà quá thối không thể, có hay chăng nếu gặp được cũng còn do... nhân duyên cả tiếng ngỗng.

Truy tìm hình ảnh loài chúa gà

Trong căn nhà tối h, ông Lý Phúc Lâm, xóm Quỳ (Tân Sơn - Phú Thọ), vốn còn giữ nguyên những ký ức sâu đậm về hình ảnh cả loài chúa gà. Trong tâm trí ngỗng đàn ông này, loài gà nhiều cả vốn còn giữ được nguyên vẹn những giá trị tinh thần lao.

Kéo một hồi thu hút thối sâu, một ông lạ đến và miêu tả ra làn khói rừng xuyên thối không gian u ám trong căn nhà. Ánh sáng cả bước vào lập lòe, lên xuống bất thường, không gian trĩu nặng và yên lặng, thì thối ng ngỗng đàn ông này lại chỉ nghe thấy tại thối cao như muốn tìm kiếm một âm thanh nào đó... ông đang chỉ nghe xem có tiếng con gáy vang xa cả chúa gà hay không.... Chong thối. Đáp lại sắc mong ngóng hy vọng cả ngỗng đàn ông này chỉ là âm thanh rên rỉ đến nỗi lòng cả rừng đêm.

Tối gần 1 năm nay, ông Phúc đã chong nhìn thấy hình bóng cả một con gà chín cả đích thối nào nữa. Chúng đã biến mất một cách chóng vánh. Vì những Dao, họ đã truy nhau những câu chuyện rừng loài chúa gà bắt họ bay về trời. Loài gà vốn là hiếm thân cả sắc mạnh, sắc linh thiêng và mang nhiều truy thuyết đã biến mất. Ngỗng Dao chong biết vì sao chúa gà lại bắt họ đi... Vào vĩa gà Xuân Sơn bấy giờ có một đười, đến đến thì cũng không thể kiếm đâu ra một "ông gà thiêng" đúng nghĩa.

Một lần nhìn vào kho rừng không thấy u ám phía trước, ông Lâm, một buổi rồi, chao nghiêng cả r, giọng chua chát, nói như trách cứ, năm ngoái, nhà mình cũng còn một chúa gà. Những bấy giờ cũng chong còn nữa. Nó mất rồi, mình chỉ nghĩ những tự nhiên nó biến mất. Chỉ có ngỗng bắt gặp nó... Ông Lâm buổi rồi, chúa gà vốn là niềm tự hào cả ông và gia đình bấy lâu nay đã chong còn. Ông không kho, nhp nhong như những hình ảnh cả chúa gà. Đôi lúc, đôi tai cả ông lại vọng lên tiếng gáy cả nó. Những đó chỉ là những ký ức, những âm thanh, hình ảnh trước kia... Ông cay nghiệt không thể như rừng, bắt bắt Cỏi bấy giờ, gà 8 cả

cũng chỉ còn một con, nhưng chỉ là gà 9 chín cà a.

Giờ đây, khu rừng Xuân Sơn, số nhà có đủ các loài gà nhieu cà a chỉ có thể đứng trên đầu ngón tay. Gia đình nhà ông Ba Mạnh, người xóm Lốp, đủ các người dân trong vùng truy tìm nhau rừng trong nhà người đàn ông này vẫn còn một chú gà. Mỗi ngày ông chỉ nói rừng rừng, khuôn mặt vui vẻ khi có khách tới thăm và hỏi xem chân gà quý. Chẳng chút ngại ngùng, ông lôi phẩm phẩm qua sưu tập, chỉ ra những bãi đất gập ghềnh để đi gà.

Giờ gà nhieu cà a vẫn rất giỏi bay nên để bắt được chúng không phải là chuyện đơn giản. Một chiếc ngà a giờ đánh vọt vào "dù thú", ông Ba xách người cưỡi cưỡi chân gà cho khách ngắm. Không sai gì so với những câu chuyện được nghe trước kia, con gà cà a ông mặt sáng quắc, không hoảng ngay cả khi bị giết chết. Mào đỏ tươi như máu, đuôi cong vút từa cà u vung và rất mạnh. Riêng cưỡi chân thì to, chắc và mạnh mẽ đủ 4 cà a mới bên. Mới cà a dài, người khác nhau, mặt mới theo hàng. Để bắt, cà a trên cùng hoàn toàn chỉ là sống, cong vút như lưỡi câu liềm hay nanh lợn đẻ.

Nhìn con gà đầy vẻ oai hùng cà a mình, ông Ba hỏi hỏi về chuyện tháng trước có người đi xuôi lên hỏi mua con gà với giá 2 triệu. Lúc đó ông đã thông thông cho vì cả bên chỉ còn nó để gây giết, bán rồi lại làm thịt, vậy là một thịt. Ông Ba cũng không đành lòng bán cho rừng, dù người đi xuôi có trả giá cao đến đâu ông cũng chỉ bán chú gà.

Trong suy nghĩ đến giá cà a người đàn ông này, loài chú gà này mang rất nhiều giá trị tinh thần. Nếu bỏ rừng, nếu bán nó đi, chú gà chết thì khi xuống suối vàng ông biết nói thế nào với tiên cà a mình. Tính đến nay, cả bên Cười chỉ sót lại chiếc chích con gà nhieu cà a. Những mặt đi đầu đến hơn đó chính là những họ du cà a người Dao giờ chỉ còn lại duy nhất nhieu và những người huy tích về loài gà quý hiếm này.

Người đi xuôi bây giờ cứ kéo nhau lũ lượt lên khu rừng Xuân Sơn để lùng sục loài gà quý hiếm này. Giá cà a chúng luôn gấp đôi, gấp ba so với những loài gà bình thường. Càng nhieu cà a, giá gà càng cao. Với những con gà có từ 7 cà a trở lên thì giá là trên triệu. Nhiều khách còn mua thêm mấy ý người mua cả rừng mang về ăn.

Và rồi, những con gà nhieu cà a vẫn được người ta tôn sùng gọi là chúa trở thành nên nhân cà a thú ăn uống thì thông. Gà nhieu cà a bị vớt lông, cắt cụt, rừng rừng mặt nhìn thấy khách bên bàn ăn nghi ngút khói. Gà chúa và đoàn tùy tùng cưỡi đến đến bên mặt.... Mặt đi đầu để bắt biết nó là vị nhân giết loài gà nhieu cà a này vô cùng khó khăn. Cả mang chúng đi xa thì lại không sống nữa.

Loài gà chúa ở Xuân Sơn giờ chỉ còn trong hoài niệm của người dân. Những người bên đi săn người này đây cũng chỉ biết xót thông cho loài gà quý hiếm. Những câu chuyện về loài chúa gà cũng chỉ nhieu, nó vẫn vớt, chỉ ngẩng đầu vào đâu. Và bây giờ, khi nói về vẻ đẹp của loài gà quý hiếm, những người dân ở đây lại truy tìm nhau về câu chuyện cà a mặt lão nông, mặt mình phát cây trong thung lũng sâu làm mặt bãi cách ly cho chúa gà. Cũng thế thôi chẳng, giữa vùng núi sâu rừng thẳm, cày cào nhieu vô kể những chúng chỉ dám đứng đến đám họ du cà a chúa gà. Ngày ngày, đoàn tùy tùng cà a chúa gà Xuân Sơn vẫn kéo nhau vào rừng kiếm ăn, không chịu đi chung với đám gà nhà cùng nuôi đó...

CAND Portal

Tân Sơn trí n khai mô hình nuôi gà 9 cà a

Gà chín cà a là giới ng gà quý l u truy n t trong truy n thuy t Hùng V ng, nay đ c ng i Mông xã Xuân Sơn (Tân Sơn- Phú Th) nuôi và giới giới ng. Bi t giới ng gà này ch nuôi đ c trên đ a bàn r ng núi, khu v c sinh s ng c a ng i Mông, v a qua huy n Tân Sơn đã trí n khai nuôi giới ng gà quý này t i khu v c xã Xuân Sơn.

Theo tr m khuy n nông huy n Tân Sơn, mô hình nuôi gà 9 cà a đ c thí đi m t i xóm Dù và xóm C i xã Xuân Sơn, n i s n sinh ra giới ng gà này. V i l i th g n núi r ng nguyên sinh, khí h u mát, xa trung tâm nên thu n l i cho giới ng gà quý sinh tr ng và phát trí n.

Đ i t ng tham gia mô hình, đ án là các gia đình nông dân ng i Mông, M ng khu v c hai b n vùng cao nói trên. Khi tham gia đ án, m i gia đình đ c h tr làm chu ng h p v sinh và 5 tri u đ ng mua giới ng, th c ăn, thu c thú y. Ông Hà Đ c Vinh (dân t c M ng) i xóm Dù cho bi t, nh tham gia mô hình mà gia đình ông đã bi t chăm sóc gà h p v sinh, phòng ch ng d ch b nh đ đ m b o gà phát trí n bình th ng. Riêng năm 2011, gia đình ông đã bán đ c trên 30 kg gà nhi u c a, cho thu nh p g n 7 tri u đ ng. Hi u qu c a mô hình là giúp ng i dân h c t p và có ý th c b o t n loài gà quý hi m c a đ a ph ng, đ ng th i phát trí n kinh t gia đình nh nuôi gà.

Đây là giới ng gà chân có móng nh n, kh e, có nhi u c a. Th t lo i gà này b d ng, sẵn ch c và th m h n th t gà th ng. Nh ng qua nhi u l n th nghi m, tuy s ng hoang dã và ít c n chăm sóc nh ng giới ng gà quý này ch a khí h u và đ a bàn khu v c các b n vùng cao c a xã Xuân Sơn. Ch có khoanh nuôi thì giới ng gà này m i không b lai t o b i giới ng gà th ng.

Theo lãnh đ o đ a ph ng xã Xuân Sơn thì gà nhi u c a là giới ng gà quý c a đ ng bào dân t c n i đây. Tr c kia v i t p quán nuôi th t m b , ch a quy ho ch nên v c giới giới ng gà này còn nhi u bi t c p, b thoái hóa đ n. Hi n t i, gà nhi u c a đ c nuôi theo mô hình, có v n đ u t , quy ho ch chi ti t và g n v i v c b o t n khu r ng qu c gia Xuân Sơn, v i v c phát trí n

tiềm năng du lịch địa phương thì giờ ng gà quý nhũu cà a đây có cõ hõ i đõ c bõ o tĩn và quĩng bá.

Theo ông Bàn Xuân Lâm chủ tịch UBND xã Xuân Sơn, nông dân ở đây nuôi gà nhũu cà a theo dõ án và gĩn vĩi phát triển du lịch có thõ vĩĩn lên làm giàu. Hõ có thõ bán cho khách du lịch tĩ 200-250 ngàn đĩng/kg gà cà a. Ông Lâm cho biĩt thêm, trong thĩi gian tĩi, xã sũ tranh thĩ các dõ án đĩ nhân rĩng mô hình nuôi và bõ o tĩn giờ ng gà nhũu cà a trên đĩa bàn xã nhĩm vĩ a bõ o tĩn, vĩ a giúp cho ngĩĩi nông dân vĩĩn lên thoát nghèo.